

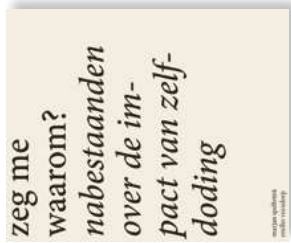
Voor de achterblijvers

Iedere dag overlijden er in Nederland gemiddeld vijf mensen door **suicide**. Een dierbare verliezen heeft veel impact. Als dit komt door zelfdoding is de schok vaak extra groot. Als nabestaande worstel je met verschillende emoties, zoals onbegrip, machteloosheid, boosheid en schuldgevoelens.

In *Zeg me waarom* vertellen nabestaanden - vaders, moeders, broers, zussen, kinderen en partners - hun verhaal. Hoe is hun dierbare zo ver gekomen dat hij of zij geen andere uitweg meer zag? Welke impact heeft dit op hun geluk? En hoe hebben ze langzaam hun leven weer opgepakt? De 14 indringende verhalen worden elk begeleid door beeldend werk van kunstenaar Emilio Veendorp. De bijdragen van rouwexperts Jos de Keijser, Marinus van den Berg en Manu Keirse maken het boek compleet.

Zeg me waarom is geschreven in de hoop dat het andere nabestaanden troost kan bieden. Dat zij zich in de verhalen kunnen herkennen en weten dat zij niet de enige zijn die dit is overkomen. Dat is wat mij betreft zeker gelukt. Maar bovenal is *Zeg me waarom* een waardevolle herinnering aan degenen die er niet meer zijn en aan wie het boek is opgedragen.

Ineke van Welltun

Zeg me waarom

Marian Spelbrink, Emilio Veendorp
Zilt | ISBN 9789493198319

Prijs: € 24,99

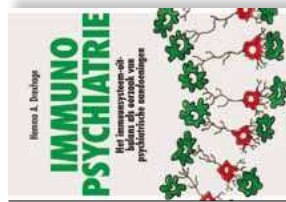
Nieuwe inzichten

Wat als psychische aandoeningen niet veroorzaakt worden door een ontregeld brein, maar door een immuunsysteem dat uit balans is? Dat is waar immunopsychiatrie over gaat.

Prof. dr. Hemmo Drexhage, arts en emeritus hoogleraar medische immunologie, neemt je in *Immuno-psychiatrie* mee in de wisselwerking tussen het immuunsysteem, het hormoonstelsel en de hersenen. Hij verklaart onder andere depressie, bipolaire aandoeningen, schizofrenie en autisme vanuit een ontregelde samenwerking: een immuunsysteem uit balans. Deze wetenschap staat nog in de kinderschoenen; veel zaken zijn nog onbekend. Desondanks verwacht Drexhage dat diagnoses door deze nieuwe inzichten in de toekomst anders worden gesteld en mensen meer een behandeling op maat zullen krijgen.

Drexhage is erin geslaagd om een moeilijk onderwerp uit te leggen in heldere taal. Hierdoor is zijn boek ook toegankelijk voor niet-medici. Voor wie wil, is er een verdiepend gedeelte met meer (ingewikkelde) details. Een aanrader voor zowel mensen met een psychische aandoening en hun naasten, als voor professionals.

Ineke van Welltun

Immuno-psychiatrie

Hemmo A. Drexhage
SWP | ISBN978905602286

Prijs: € 31,00

Lalith is een Sri Lankaanse Nederlander met de diagnose schizofrenie. Hij woont in een verpleeghuis. Jolanda Brunnekeef, zijn mantelzorgster en ex-partner, zit er in de cliënten-/naastenraad. Zij vertelt in YN wat zij als mentor en bewindvoerder meemaakt.

FEUILLETON - DEEL 10

Fout met grote gevolgen

bruiken, hij naar links hing als we hem in de rolstoel lieten zitten en zijn mond scheef hing. Dat hij nog minder verstaanbaar praatte dan anders, viel haar evenmin op.

Nadat we meerdere keren hadden aangedrongen op het inschakelen van een arts, werd pas een week na de val in het ziekenhuis vastgesteld dat Lalith een herseninfarct had gehad. Met bijbehoud letsel: de linker kant van zijn lichaam was verlamd.

Klacht

Misschien ga ik de volgende keer dieper in op het vervolg van deze zaak. Voor nu laat ik het hierbij; de zaak is opgepakt door de klachtenfunctionaris en de manager van de afdeling. Zij hebben geconstateerd dat er meer problemen op de afdeling zijn en dat er grote fouten zijn gemaakt. De afhandeling hiervan loopt nog.

Blijvend letsel

Na deze nieuwe val had Lalith een behoorlijke hoofdwond en schrammen op zijn enkels en handen. Toch vond de verzorgende op de afdeling het niet nodig een arts in te schakelen. Ook niet op ons aandringen. En ook niet toen bleek dat hij zijn linkerarm en -been niet meer kon ge-

Afscheid
Nu, een maand later, is Lalith op sterven na dood. Letterlijk. Hij eet en drinkt al dagen niet meer en is bijna niet meer bij bewustzijn. Dit weekend zijn twee van zijn vijf zussen overgekomen uit Engeland. We hebben gehuild, gepraat, gelachen, foto's gekeken. De zussen hebben boeddhistische gebeden opgezegd. Via de telefoon hebben familieleden in Sri Lanka er zoveel mogelijk van meegemaakt.

En toen kwam het moment dat zijn zussen weer terug moesten naar Engeland. Het was de laatste keer dat ze hun broer levend zagen. Op de gang hebben we met z'n drieën intens gehuild. Over een week zullen ze weer hier zijn, maar dan voor de uitvaart. Dan is Lalith er niet meer.

Jolanda Brunnekeef | jyn@ypsilon.org

Jolanda Brunnekeef is cultureel antropoloog, schrijver en mantelzorgster van haar ex-partner met schizofrenie én redactiefeld van YN.

P.S. Enkele dagen na het schrijven van dit feuilleton, op 26 april, is Lalith overleden. De crematieplechtigheid heeft inmiddels in besloten kring plaatsgevonden.